

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

Explikace pojmů probace a mediace.

Srovnání konceptů retributivní a restorativní justice - příčiny hledání nových forem reakcí společnosti na kriminalitu.

PROBACE A MEDIACE – z.č. 257/2000 Sb.

PROBACE (§ 2 odst. 1) - organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným, odsouzeným.

Probace představuje **kontrolu a pomoc** klientovi při náhradě vazby dohledem, při výkonu alternativních trestů, při podmíněném propuštění, atd.

PROBACE A MEDIACE – z.č. 257/2000 Sb.

MEDIACE (§ 2 odst. 2) - mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením.

Jedná se o setkání pachatele a oběti za přítomnosti **nestranného mediátora, urovnání konfliktního stavu** mezi obětí a pachatelem, projednání náhrady škody či jiného odčinění následků tr. činu.

RETRIBUTIVNÍ JUSTICE - ODPLATNÁ

Tradiční vězeňské systémy vycházely z retributivního přístupu k justici.

Trest. čin = újma způsobená státu, vybočení z pravidel.

- Pozornost je soustředěna na **zavržení a odsudek**.
- Porušením zákona vzniká vina pachatele.
- Spravedlnost = **určení viny a pachatele ,uložení trestu.**
- Hlavní zřetel na **potrestání pachatele**.
- Pravidlem je **jednoznačný trest**.
- **Delikt jako konflikt mezi jednotlivcem a státem**.
- **Oběť a společenství stojí stranou**.
- **Trvalá či dlouhodobá stigmatizace pachatele**.

RETRIBUTIVNÍ JUSTICE

Tradiční **systemy trestání** zajišťují potrestání a určitou ochranu společnosti před jednáním daného jedince, ale začaly se ukazovat jako **nedostatečné z mnoha hledisek**:

- Nezohledňují potřeby, zájmy oběti.
- Nezohledňují potřeby, zájmy komunity.
- Malý vliv na nápravu pachatele, mnohdy zvyšují riziko recidivy.
- Nejsou reflektovány příčiny trestné činnosti.
- Nezajišťují integraci pachatele po vykonání trestu.
- Jsou finančně nákladné.
- Nezabraňují růstu kriminality.

Proto jsou **hledány nové přístupy** k trestní justici.

VÝVOJ RESTORATIVNÍHO PŘÍSTUPU

Hnutí restorativní justice se objevuje **v 70. letech 20. století v severní Americe** v Mennonitských komunitách (Kanada - Ontario, USA, Indiana), kde byly iniciovány první programy zabývající se kontaktem pachatelů a obětí.

Výraznou inspirací byly **duchovní principy a tradice původních obyvatel severní Ameriky, Nového Zélandu, Austrálie.**

RESTORATIVNÍ JUSTICE - OBNOVUJÍCÍ

- Tr. čin = újma, bolestivý zásah do života lidí, komunity.
- Pozornost je soustředěna na řešení problémů, budoucnost, odpovědnost a závazky.
- Porušením normy vznikají závazky a povinnosti.
- Spravedlnost = úsilí o obnovu narušených vztahů za účasti všech stran.
- Hlavní zřetel na potřeby poškozeného a odpovědnost pachatele.
- Pravidlem je dialog a diskuze.
- Rest. justice jako prostředek nápravy mezi oběma stranami.
- Uznání a uplatnění práv obětí.
- Stigmatizace je odčinitelná aktivitou pachatele při nápravě škod.

RESTORATIVNÍ JUSTICE - OBNOVUJÍCÍ

Restorativní justice nepředstavuje ucelený systém trestní politiky či konkrétní systém trestů a opatření. Jedná se o **celkový přístup k řešení trestní deliktivity vycházející z výše uvedených principů a souhrn cílů a metod** k jejich dosažení s důrazem na **práva obětí a aktivní zapojení všech zainteresovaných aktérů**.

Restorativní justice představuje přístup (více či méně a různými formami) **doplňující tradiční retributivní trestní politiku a zvyšující efektivitu celého systému trestání**.

Tradiční přístup k trestání je nadále nezbytný např. u pachatelů, kteří odmítají přijmout odpovědnost za své jednání a hledat možnosti nápravy, u pachatelů velmi nebezpečných pro společnost, u velmi závažných trestných činů, apod.

Děkuji za pozornost.

